

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10845561>

## TIBBIYOT MUASSASALARINI MODDIY RAG'BATLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH JAMG'ARMASI HISOBINING USLUBIY ASOSLARI MASALALARI

**Qaraxanov Ismatilla Xoliyarovich**

O‘zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi magistri

### **ANNOTATSIYA**

*Maqolada kadrlar audit - bu xodimlar bilan munosabatlarni mehnat va tegishli qonun hujjatlari talablariga muvofiqligini rasmiylashtirish uchun hujjatlarni mustaqil ravishda har tomonlama tekshirish ekanligi xususida so‘z yuritilib, tibbiyot muassasalarini moddiy rag‘batlantirish va rivojlantirish jamg‘armasi hisobining uslubiy jihatlari yoritiladi.*

**Kalit so‘zlar:** Tibbiyot muassasalari, moddiy rag‘batlantirish, rivojlantirish jamg‘armasi, nazorat organlari, bemorlar bilan nizolarning oldini olish.

### **АННОТАЦИЯ**

*В статье указано, что кадровый аудит – это независимая комплексная проверка документов для оформления отношений с работниками в соответствии с требованиями трудового и действующего законодательства, а также рассмотрены методические аспекты расчета фонда материального стимулирования и развития медицинских учреждений. выделено.*

**Ключевые слова:** Медицинские учреждения, материальное стимулирование, фонд развития, органы контроля, предотвращение конфликтов с пациентами.

### **ABSTRACT**

*The article mentions that personnel audit is an independent comprehensive review of documents to formalize relations with employees in accordance with the requirements of labor and relevant legislation, and the methodological aspects of the calculation of the fund for financial incentives and development of medical institutions are highlighted.*

**Keywords:** Medical institutions, financial incentives, development fund, control bodies, prevention of conflicts with patients.

Xizmat tavsifida ham, uni amalga oshirishda ham bizning yondashuvimizning o‘ziga xos xususiyati soddaligi va yuqori ixtisoslashgan yondashuvidir.

Tibbiyot muassasalarini moddiy rag‘batlantirish va rivojlantirish jamg‘armasi hisobining uslubiy metodlari quyidagilardan iborat:

### **Audit usullari:**

Tekshirilayotgan tibbiyot tashkilotlari bilan tuzilgan shartnomalar doirasida belgilangan maqsad va vazifalarga qarab, ekspertlar turli usullardan foydalangan holda uning ishslash ko‘rsatkichlarini to‘playdi va tekshiradi:

**Kuzatish** - bu usul mansabdor shaxslarning o‘z kasbiy vazifalarini bajarishdagi harakatlarini bevosita nazorat qilishdir. Auditorlik firmasi mutaxassisni buxgalteriya registrlari, birlamchi hujjatlar va hisobotlarni tuzish, omborlardagi moddiy boyliklarni kapitallashtirish operatsiyalarini nazorat qiladi.

**So‘rov** - bu tashkilot, ma’muriyat va boshqaruv xodimlarining og‘zaki va yozma ma’lumotlarini to‘plashdan iborat. Ushbu usuldan foydalanganda ma’lumotlarning ishonchliligi auditor tomonidan tekshirilayotgan kompaniya xodimlarining malakasi va halolligiga bog‘liq.

**Inventarizatsiya** - auditor inventarizatsiya jarayonini kuzatib boradi va uning natijalarining to‘g‘riligini tanlab tekshiradi.

**Baholash** - bu auditorlik nazoratining turli ob’ektlarining samaradorligi, holati va ishonchliligi, masalan, buxgalteriya tizimlari, korxonaning tashkiliy tuzilmasi, uskunalardan foydalanish samaradorligi va boshqalarni aniqlash usulidir.

**Tasdiqlash (so‘rovlar)** - bu usul banklarga, qarzdorlarga, kreditorlarga, advokatlarga va kompaniyaning ishi bilan bog‘liq bo‘lgan boshqa shaxslarga moliyaviy operatsiyalar, hisobvaraqlar qoldig‘i, da’volar va majburiyatlar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni taqdim etish yoki tasdiqlashni so‘rab xat yuborishni o‘z ichiga oladi.

O‘rganish mohiyatan xo‘jalik operatsiyalarining iqtisodiy mazmunini o‘rganish, aks ettirilgan miqdorlar va koeffitsientlarni hisoblashning to‘g‘riligini, shuningdek, amalga oshirilgan harakatlarning faktik va huquqiy ishonchlilagini baholashdan iborat.

**Tahliliy tahlil** - bu moliyaviy hisobotlarning haqiqiy ma'lumotlariga va bir xil iqtisodiy segmentga ixtisoslashgan boshqa kompaniyalarning natijalarini tahlil qilishga asoslangan tashkilotning holati, rivojlanish tendentsiyalari va istiqbollarini aniqlash.

**Umumlashtirish** - auditorlik guruhini amalga oshiradigan va auditorlik tekshiruvining alohida bosqichlarida barcha auditorlik dalillarini tizimlashtiradigan mutaxassis, aniqlangan kamchiliklarni baholaydi, shartning hisobotda aks ettirilganiga amalda muvofiqligini aniqlaydi, auditorlik xulosasi va tavsiyalarni tuzadi.

Shuningdek, audit jarayonida mustaqil ekspertlar quyidagi usullardan foydalanadilar:

**Savol berish** - bu usul so'rov usulidan foydalanganda qo'llaniladi. Auditor o'z savollariga tekshirilayotgan korxona xodimlari tomonidan yozma so'rovnomalarni to'ldirish orqali javob oladi;

**Namuna Olish** - qabul qilish buxgalteriya hujjatlarining bir qismini tekshirishni o'z ichiga oladi. Namuna olishning maqsadi dalil olish va tanlangan ma'lumotlarning individual xususiyatlarini baholashdan iborat bo'lib, aniqlangan naqshlar keyinchalik butun ma'lumot to'plamiga kengaytirilishi mumkin;

hujjatli tekshirish - bir nechta navlarda mavjud: rasmiy, unda hujjatlarning haqiqati va to'g'ri to'ldirilganligi o'rnatiladi; buxgalteriya hisobining to'g'riligini solishtirishni o'z ichiga olgan arifmetika; shuningdek, mazmunan tekshirish - bu holda hujjat aylanishining qonuniyligi va maqsadga muvofiqligi tekshiriladi.

Auditorlik hisoboti tashqi auditor tomonidan tuzilgan hisobot bo'lib, hisobot davri uchun kompaniyaning buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarida aks ettirilgan ma'lumotlarning ishonchliligi to'g'risida mustaqil fikr bildiradi. Audit hisoboti yozma shaklda tuziladi va audit davomida aniqlangan xato va kamchiliklarning to'liq ro'yxatini, shuningdek, aniqlangan qoidabuzarliklarni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan tavsiyalar va tushuntirishlarni o'z ichiga oladi.

Bundan tashqari, auditorning korxonaning moliyaviy-iqtisodiy holati to'g'risidagi shaxsiy qarashlari ifodalanishi mumkin, buxgalteriya jarayonlarini

optimallashtirish va mavjud moliyaviy oqimlarni boshqarish tizimini takomillashtirish bo‘yicha tavsiyalar berilishi mumkin.

Auditorlik xulosasi va hisoboti qat’iy maxfiy hujjatlar bo‘lib, faqat tashkilot rahbari, moliyaviy menejeri va bosh buxgalteri uchun mo‘ljallangan. Mustaqil audit baholashning xolisligini, halolligi va xolisligini, shuningdek, auditorning professional malakasini kafolatlaydi.

### ***ADABIYOTLAR RO‘YXATI***

1. Кондрakov Н.П., Кондрakov И.Н. *Бухгалтерский учет в бюджетных организациях*. -М.: Проспект, 2006.
2. Касьянова Г.Ю. *Бюджетный учет: переход к новым правилам*. -М.: Информцентр XXI века, 2006.
3. Остонакулов М. *Бюджет хисоби ва бюджет ижросининг назорати*. -Т.: Молия, 2005.
4. Остонакулов М. *Бюджет ташкilotлари харажатлар сметалари ижросининг бухгалтерия хисоби*. -Т.: Здравплюс/ЮСАИД, 2004.
5. Остонахулов М. *Бухгалтерский учет исполнения сметы расходов бюджетных организаций*. -Т.: Здравплюс/ЮСАИД, 2004.